

MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN BENLİK SAYGILARININ İNCELENMESİ

The Study of Self Esteem of Music Teachers

Reference: Güdek, B. & Kabakcı, B. (2020). "Müzik Öğretmenlerinin Benlik Saygılarının İncelenmesi", *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, (Issn:2630-631X) 6(35): 1510-1518

Doç.Dr. Bahar GÜDEK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Samsun/Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-1174-9549

Bilgi KABAKCI

Atatürk Ortaokulu, Müzik Öğretmeni, Kastamonu/Türkiye

ÖZET

Bu çalışmada müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma, betimsel nitelikte ilişkisel tarama modeline göre yapılmıştır. Çalışmanın verileri Batı Karadeniz Bölgesindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okulların farklı kademelerinde çalışan 125 müzik öğretmeni ile yapılan anketlerden elde edilmiştir. Müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeylerinin cinsiyet, yaş, hizmet yılı, medeni durum, çalıştığı kurum, haftalık çalgı çalışma süresi, ekonomik durumlarını algılama, öğrenim durumu değişkenlerine göre değişip değişmediği belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak 7 sorudan oluşan "Kişisel Bilgi Formu" ve 10 sorudan oluşan "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgularda müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri 'orta' düzeyde bulunmuştur. Başka bir deyişle, araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin benlik saygısına ilişkin algı düzeyleri çok yüksek olmasa da olumlu düzeyde bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, benlik saygısı düzeylerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında; öğretmenlerin cinsiyeti, mesleki kıdemi, çalgı çalmaya ayrılan süre ve eğitim durumları benlik saygısı düzeylerinde/puanlarında anlamlı farklılaşmaya neden olurken, medeni durum, çalışılan kurum ve ekonomik durum algısı değişkenleri benlik saygısı düzeylerinde anlamlı farklılaşmaya neden olmadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Öğretmeni, Benlik Saygısı, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği.

ABSTRACT

In this research, the levels of music teachers' self esteem are studied according to different variables. This is a descriptive research in the relational survey model. The data of the study were obtained from questionnaires conducted with 125 music teachers working at different levels of public and private schools affiliated to the Ministry of National Education in the Western Black Sea Region. It has been determined whether or not the self esteem levels of music teachers vary according to the variables of gender, age, years of service, marital status, institutions of work, weekly practice hours of instruments, perception of economic status and educational status. In the study, "A Personal Information Form" consisting of 7 questions and "Rosenberg Self-Esteem Scale" consisting of 10 questions were used as data collection tools. According to the research findings, the self-esteem levels of music teachers were found to be moderate. In other words, the self-esteem perception levels of the music teachers who took part in the study were found to be positive, although not very high. In conclusion, it is seen that the gender, professional seniority, time allocated to practising the instrument and their education status cause a significant difference in their self-esteem levels, while the marital status, institution of work and economic status perception do not cause a meaningful differentiation in their self esteem levels.

Key words: Music Teacher, Self Esteem, Rosenberg Self-Esteem Scale

1. GİRİŞ

Zamanlarının büyük bir bölümünü geçirdiği iş ortamları işgörenler için çok önemlidir. Çalışanlar, iş ortamlarında yeterli rahatlığa ve özgürlüğe imkân bulurlarsa, çevrelerinde ve aile içerisinde daha iyi bir hoşnutluk, mutluluk, iletişim ve başarıyla hareket ettikleri için işlerinde verimli oldukları gözlenmektedir.

Öğretmen, öğrenmeye rehberlik eden kişidir. Eğitim sürecinde öğretmenin, çevresine ve öğrencilerine karşı önemli sorumlulukları vardır. Bu sorumluluklarını ve görevlerini yerine getirebilmek için iş ortamının, çevresinin ve çalışma arkadaşlarının her bakımdan öğretmenin ihtiyaçlarını karşılayabilecek, huzurlu ve verimli niteliklerde olması gerektiğini söylenebilir. Bu durumun öğretmen üzerindeki etkisi kuşkusuz çok önemlidir. Öğretmenin neşeli, mutlu, doyumlu hali mesleğini icra etmede olumlu etki oluştururken, tersi durumlar olumsuz etki yaratmaktadır. Bir öğretmenin duygusal durumu, sınıfta ve çalıştığı kurumda kendini güvende ve rahat hissetmesi, genel olarak kararlarını etkileyebilir. Disiplin açısından da öğrencilerine yardım eden bir öğretmen, öğrenciler açısından da istenen ve beklenen bir öğretmendir. Öğretmenin bu durumu kendine olan

güvenini ve öz saygısını da yükseltmektedir. Öğretmenin işinde olumlu tutum sergilemesi, mesleğini kendine güvenerek icra etmesi, öğrencilerin öğretmene ve çevresine olan davranışlarını da olumlu yönde geliştirmekte ve değiştirmektedir. Bu durum, öğretmenin hem bireysel hem de mesleki yaşantısını etkilemektedir.

Çalışma ortamında işin psikolojik boyutlarını vurgulayan Fromm (1981), “üretmek” ile “sevmek-sevilmek” faktörlerinin insanların mutluluğunu etkileyen iki etken olduğunu belirtmiştir. İşteki doyumunun artması, çalışanın işteki verimliliğini de artırmaktadır. Kendini bu anlamda yeterli hisseden birey, çevresiyle daha sağlıklı ilişkiler kurarak daha yapıcı davranışlar içerisinde olacak ve sevmek ve sevilmek ihtiyacını da karşılamış olacaktır (aktaran Özgüven, 2003).

Benlik saygısı, öğretmenlik mesleğinde önemli olan bir unsurdur. Kendini çalıştığı ortamda değerli hisseden, öğrencileri tarafından sevilen ve sayılan bir öğretmenin benlik saygısı olumlu olarak gelişir denilebilir. Benlik saygısı olumlu olan öğretmenin de kendine olan güveni artar. Karşılaştığı zorlukların üstesinden kolaylıkla gelebilir, zorluklarla mücadele edebilir. Olumlu bir benlik saygısı, eğitimci ve etkilediği öğrenci kitlesi açısından oldukça önemlidir denilebilir.

Rosenberg benlik saygısını, kişinin kendini değerlendirirken aldığı tutumun yönüne bağlı olduğunu belirtir. Bireylerin kendilerini değerlendirirken içinde buldukları ruh hali ve yaklaşımı benlik saygısı üzerinde doğrudan etkilidir. Olumlu tutum benlik saygısını yükseltirken olumsuz tutum benlik saygısını olumsuz etkiler (Rosenberg, 1979).

Benlik saygısı, öğretmenlik mesleğinin kaliteli ve verimli bir şekilde uygulanmasında öncelikli kavramlar içinde yer alır. Öğretmenlerin mesleğe yönelik almış oldukları eğitimleri, cinsiyetleri ve okulların profilleri gibi bazı etmenler ile benlik saygısının karşılıklı bir ilişki içinde olduğu görülmüştür (Dursun, Çuhadar ve Tanyeri, 2014).

Bu çalışmada, müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeylerinin hizmet yılı, yaş, cinsiyet, çalıştığı kurum, medeni durum, haftalık çalgı çalışma süresi, ekonomik durumlarını algılama, öğrenim durumu değişkenlerine göre değişip değişmediğinin saptanması amaçlanmıştır. Araştırmada benlik saygısı kavramı ile belirlenen farklı değişkenlerin bu kavramlarla olan ilişkisi incelenmiştir.

1.1 Araştırmanın Problemi

Bu araştırmanın ana problem cümlesi, “Müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri çeşitli değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın temel problemiyle ilişkili olarak aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

1. Müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri nasıldır?
2. Müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri çalıştıkları kuruma göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri hizmet yıllarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri haftada kaç saat çalgı çalıştıklarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. Müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
8. Müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Batı Karadeniz bölgesindeki devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi tezin amacını oluşturmaktadır. Araştırmada müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeylerinin cinsiyet, yaş, hizmet yılı, medeni durum, çalıştığı kurum, haftalık çalgı çalışma süresi, ekonomik durumu ve öğrenim durumu değişkenlerine göre değişip değişmediğinin saptanması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Benlik saygısı, insanın hayatı boyunca motivasyon ve başarısında önemli bir rol oynar. Buna karşılık, sağlıklı bir benlik saygısına sahip olan kişiler, yaşamı olumlu, iddialı bir tutumla yönlendirebilmeyi ve inanılan hedeflere ulaşmada kendilerine yardımcı olabilir. Bu bağlamda benlik saygısı kişiliğin önemli bir parçası olarak, mesleki mutluluk, inanç ve tutumlarda da etkilidir. Araştırma, müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeylerinin farklı değişkenlere göre ölçülmesi sonucunda elde edilen bulgularla ileride yapılacak benlik saygısı çalışmalarına katkıda bulunmak, eğitim alanında niteliği artırmaya yönelik uygulamalara veri elde edebilmek açısından önemli sayılabilir.

1.4. Sayıtlar

Bu araştırmada;

1. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirliğinin tam olduğu,
2. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin uygulanan ölçeklere içtenlikle cevap verdikleri,
3. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin çalışma grubunu yeterince temsil ettikleri,
4. Araştırmada izlenen yöntemin, araştırmanın amacına ve konusuna uygun olduğu sayıtlarından hareket edilmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, Batı Karadeniz bölgesindeki devlet okullarında çalışan toplam 125 müzik öğretmeni ve bu öğretmenlere uygulanan Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinden elde edilen verilerle sınırlı tutulmuştur.

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubunun özellikleri, veri toplama araçları ve bu araçlarla toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistikî tekniklere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, gruplar arası karşılaştırmayı da kapsayan, müzik öğretmenlerinin benlik saygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi ve araştırılması amaçlandığından betimsel nitelikte, ilişkisel tarama modeli esas alınarak tasarlanmıştır. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel'e (2018) göre "Tarama araştırmaları daha çok 'ne, nerede, ne zaman, ne sıklıkta, hangi düzeyde, nasıl' gibi soruların cevaplandırılmasına olanak tanır". Tarama modelleri (araştırmaları) ile değişkenler arasındaki pek çok ilişki, fark analizleri de dâhil araştırılabilir. Karasar'a (2017) göre "İlişkisel tarama modelleri, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu tür bir düzenlemede, arasındaki ilişki aranacak değişkenler, tekil taramada olduğu gibi ayrı ayrı sembolleştirilir. Ancak bu sembolleştirme (değerler verme, ölçme), ilişkisel bir çözümlemeye olanak verecek veri çiftleri şeklinde yapılır".

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında, Türkiye'nin Batı Karadeniz Bölgesinde faaliyet gösteren devlet okullarının farklı kademelerinde görev yapan 125 müzik öğretmeni oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama araçları olarak, öğretmenlerin demografik özelliklerini öğrenmek üzere araştırmacı tarafından geliştirilen 7 soruluk kişisel bilgi formu ve bir ölçek kullanılmıştır. Çalışmaya katılan müzik öğretmenlerinin kendilerine ilişkin benlik saygısı algılarını ölçmek üzere Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen ve Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçeye uyarlanan 10 maddelik *Benlik Saygısı Alt Ölçeği* kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Müzik öğretmenlerinden, Kişisel Bilgi Formu ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ile toplanan verilerin tümü SPSS 23.0 for Windows programına aktarılmış ve istatistiksel analizler yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerden elde edilen verilerin çözümüne geçilmeden önce, bu verilerin anket ile belirlenen sınırlar içinde olup olmadığı, hatalar ve ciddi oranda eksiklikler barındırıp barındırmadığı kontrol edilmiştir. Daha sonra ise çalışmanın amacına bağlı olarak uygulanacak istatistikî analizlerin seçimi (parametrik veya non-parametrik) için Kolmogorov-Smirnov (K-S) testiyle veri gruplarının normallik dağılımları incelenmiştir. Öğretmenlerin, benlik saygısı düzeylerini araştırmak üzere, ölçek ve alt boyutlarına ilişkin puanların ortalaması ($\bar{X}$) ve standart sapma (ss) değerleri hesaplanmıştır. Öğretmenlerin, cinsiyete ve medeni durumlarına bağlı olarak, benlik saygısı algısı düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığını araştırmak üzere bağımsız/ilişkisiz gruplar t-testi, çalıştıkları kuruma bağlı olarak, benlik saygısı algısı düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığını araştırmak üzere tek-yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) uygulanmıştır. Anlamlı fark bulunduğu durumda ise hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğunu araştırmak üzere post-hoc Scheffe testi yapılmıştır. Öğretmenlerin, mesleki kıdem, haftalık çalgılarını çalma süreleri ve ekonomik düzeylerine ilişkin düşüncelerine bağlı olarak, benlik saygısı algısı düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığını araştırmak üzere (normallik varsayımı sağlanamadığından) Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Anlamlı fark bulunduğu durumda ise hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğunu araştırmak üzere post-hoc Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Öğretmenlerin, eğitim durumlarına bağlı olarak, benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığını araştırmak üzere (normallik varsayımı sağlanamadığından) non-parametrik bağımsız gruplar Mann-Whitney testi uygulanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemlerine göre düzenlenmiştir.

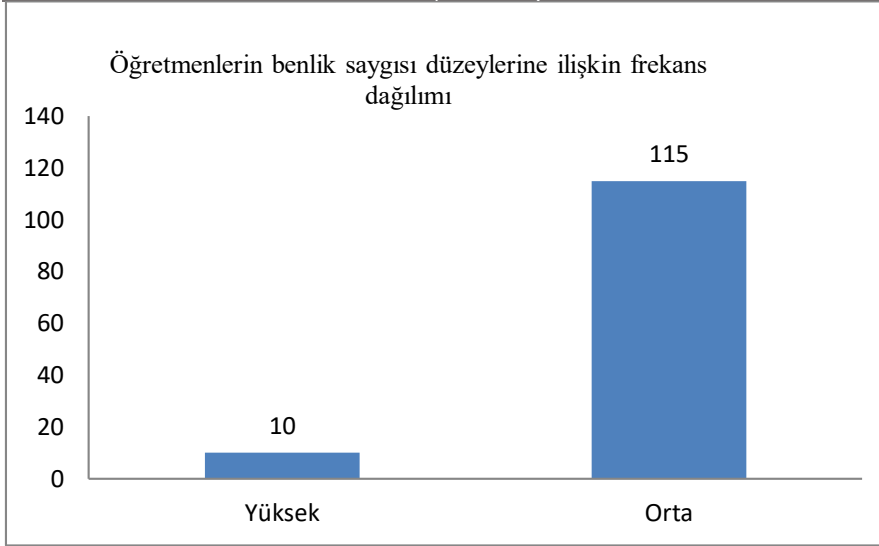
3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 1. Öğretmenlerin Benlik Saygısı Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler (N=125)

Ölçek	En Düşük Değer	En Yüksek Değer	$\bar{X}$	Ss
Benlik saygısı	1,41	4,25	2,97	0,68

Tablo 2. Öğretmenlerin Benlik Saygısı Düzeylerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Benlik saygısı düzeyi	F	%
Yüksek	10	8
Orta	115	92
Toplam	125	100

Şekil 1. Öğretmenlerin benlik saygısı düzeylerine ilişkin frekans dağılımı

Tablo 1, Tablo 2 ve Şekil 1’de araştırmaya katılan öğretmenlerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir. Buna göre; araştırmaya katılan öğretmenlerin %92’sinin (115) benlik saygısı ‘orta’ düzeydeyken %8’inin (10) ‘yüksek’ düzeydedir. Genel olarak bakıldığında ise öğretmenlerin benlik saygısı ortalama puanı $2,97 \pm 0,68$; ‘Orta’ düzeyde bulunmuştur. Başka bir deyişle, araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin benlik saygısına ilişkin algı düzeylerinin çok yüksek olmasa da olumlu düzeyde olduğu söylenebilir.

3.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 3. Öğretmenlerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t-testi (N=125)

Boyut	Cinsiyet	Betimsel İstatistikler			t-test		
		N	$\bar{X}$	ss	t	Sd	P
Benlik saygısı	Kadın	59	2,85	0,65	2,26	123	0,009**
	Erkek	66	3,09	0,70			

** $p < .01$

Kadın ve erkek öğretmenlerin, *benlik saygısı* düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın kadın öğretmenler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(123)}=2,26$; $p=0,009$]. Gruplara ait ortalama puanlar incelendiğinde, kadın öğretmenlerin ($\bar{X}_{Kadın}=2,85$) *benlik saygısı* düzeylerinin, erkek öğretmenlerden ($\bar{X}_{Erkek}=3,09$) daha yüksek/olumlu olduğu görülmektedir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4. Öğretmenlerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t-testi (N=125)

Boyut	Medeni durum	Betimsel İstatistikler			t-test		
		N	$\bar{X}$	ss	T	sd	P
Benlik saygısı	Evli	63	2,96	0,62	0,01	123	0,995
	Bekâr	62	2,97	0,74			

* $p < .05$

Öğretmenlerin, medeni durumlarına (evli/bekâr) bağlı olarak benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$) (Tablo 4). Başka bir deyişle, evli ve bekâr öğretmenlerin, benlik saygısına ilişkin algı düzeyleri birbirine çok yakındır/benzerdir ($\bar{X}_{Evli}=2,96$; $\bar{X}_{Bekâr}=2,97$).

3.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 5. Öğretmenlerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Görev Yapılan Kurum Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik ANOVA Testi (N=125)

Boyut/Ölçek	Okul türü	Betimsel İstatistik			ANOVA		Scheffe (Anlamlı Fark)
		N	$\bar{X}$	Ss	F	p	
Benlik saygısı	Ortaokul (1)	55	2,90	0,69	0,64	0,531	-
	GSL (2)	36	3,05	0,69			
	Diğer liseler (3)	34	3,00	0,64			

*p<.05

Öğretmenlerin, görev yaptıkları okul türüne bağlı olarak benlik saygısı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan tek yönlü varyans analizine (one-way ANOVA) göre, okul türü, öğretmenlerin benlik saygısı düzeylerinde anlamlı bir farklılaşmaya neden olmamaktadır (Tablo 5). Farklı okul türlerinde görev yapan öğretmenlerin benlik saygı düzeyleri arasında anlamlı fark yoktur (p>.05).

3.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 6. Öğretmenlerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis Testi (N=125)

Boyut/ Ölçek	Mesleki kıdem	Betimsel İst.		Kruskal-Wallis			Anlamlı Fark
		n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	
Benlik saygısı	5 yıl ve altı (1)	34	76,24	9,85	3	0,043*	1 ile 4
	6-10 yıl (2)	50	63,29				
	11-15 yıl (3)	22	59,29				
	16 yıl ve üstü (4)	19	50,73				

*p<.05

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, benlik saygısı düzeylerinin/puanlarının mesleki kıdeme bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$X^2_{(3)}=9,85$; p=.043]. Hangi gruplar arasında öğretmenlerin benlik saygısı düzeylerinin (puanlarının) farklı olduğunu araştırmak üzere yapılan post-hoc Mann-Whitney testine göre; 16 yıl ve daha uzun süredir meslekte olan öğretmenlerin (Sıra Ortalaması 16 yıl ve üstü=50,73) benlik saygı düzeyleri, 5 yıl ve daha kısa bir süredir meslekte olan öğretmenlerden (Sıra Ortalaması 5 yıl ve altı=76,24) daha yüksektir/olumludur.

3.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 7. Öğretmenlerin Benlik Saygı Düzeylerinin Çalgılarını Çalmaya Haftada Ayırdıkları Süre Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis Testi (N=125)

Boyut/ Ölçek	Çalgı çalma süresi	Betimsel		Kruskal-Wallis			Anlamlı Fark
		n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	
Benlik saygısı	Hiç (1)	37	70,68	10,17	3	0,027*	1, 2 ile 4
	1 saat (2)	35	71,09				
	2 saat (3)	20	60,27				
	3 ≥ saat (4)	33	47,73				

*p<.05

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, benlik saygısı düzeylerinin/puanlarının çalgı çalmaya ayırdıkları süreye (hafta/saat) bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan non-parametrik Kruskal-Wallis testine göre çalgı çalmaya ayrılan süre, öğretmenlerin benlik saygısı algı düzeylerinde anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır [$X^2_{(3)}=10,17$; p=.027] (Tablo 7). Post-hoc Mann-Whitney testine göre; çalgı çalmaya 3 saat ve üstü zaman ayıran öğretmenlerin (Sıra Ortalaması 3 ≥ saat=47,73) benlik saygısı düzeyleri çalgı çalmaya zaman ayırmayan veya daha az ayıran öğretmenlerden (Sıra Ortalaması Hiç=70,68; Sıra Ortalaması 1 saat=71,09) daha yüksektir/olumludur.

3.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 8. Öğretmenlerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Ekonomik Düzeylerine İlişkin Düşünceleri Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis Testi (N=125)

Boyut/ Ölçek	Ekonomik düzey	Betimsel		Kruskal-Wallis			Anlamlı Fark
		n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	
Benlik saygısı	Çok iyi	7	58,21	1,31	2	0,519	-
	Orta	85	64,26				
	Tatmin etmiyor	33	62,89				

*p<.05

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, benlik saygısı düzeylerinin/puanlarının ekonomik düzeylerine ilişkin düşüncelerine bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan non-parametrik Kruskal-Wallis testine göre öğretmenlerin ekonomik düzeylerine ilişkin düşüncesi benlik saygıları üzerinde etkili değildir (Tablo 8). Başka bir deyişle, ekonomik düzeyi farklı olan öğretmenlerin, benlik saygısına ilişkin algı düzeyleri birbirine benzerdir.

3.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 9. Öğretmenlerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney Testi (N=125)

Boyut/ Ölçek	Eğitim durumu	Betimsel İst.			Mann-Whitney	
		N	Sıra Ort.	Sıralar Top.	U	P
Benlik saygısı	Lisans	109	72,66	6829,50	534,50	0,018*
	Yüksek Lisans	16	55,34	1045,50		

*p<.05

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, benlik saygısı düzeylerinin/puanlarının eğitim durumlarına bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur ($U=534,50$; $p=.018$) (Tablo 9). Eğitim gruplarına göre sıra ortalaması puanlarına bakıldığında; yüksek lisans mezunu öğretmenlerin (Sıra Ortalaması Yüksek Lisans=55,34) benlik saygısı düzeylerinin, lisans mezunu öğretmenlerden (Sıra Ortalaması Lisans=72,66) daha yüksek/olumlu olduğu görülmektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmanın ilgili problem cümlesini ve alt problemlerini içeren soruları cevaplandırmaya yönelik, araştırmacı tarafından uygun görülen yöntem doğrultusunda ölçme işlemi uygulanmıştır. Araştırma devlet okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeylerinin farklı değişkenlere göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular tartışılmış ve yorumlanmıştır. Tartışma ve yorumlar bulgular bölümündeki sıraya ve araştırmanın alt problemlerine uygun olarak yapılmıştır. Araştırmayla ilgili temel bir kaniya varmak amacıyla yapılan ölçme işlemi uygulanıp elde edilen veriler analiz edildikten sonra ulaşılan sonuçlar ve yorumlar şu şekildedir:

1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin benlik saygı düzeylerine bakıldığında da araştırmaya katılan öğretmenlerin %92'sinin (115) benlik saygısı 'orta' düzeydeyken %8'inin (10) 'yüksek' düzeyde olduğu görülmüştür. Genel olarak bakıldığında ise öğretmenlerin benlik saygısı 'Orta' düzeyde bulunmuştur. Başka bir deyişle, araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin benlik saygısına ilişkin algı düzeylerinin çok yüksek olmasa da olumlu düzeyde olduğu söylenebilir.

Zoroğlu (2014), okul öncesi öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları ile benlik saygısı ve iş doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemişler ve bu çalışma ile benzer bir sonuca ulaşmıştır.

Baloğlu, Çalışkan, Karadağ ve Korkmaz da (2006), ilköğretim öğretmenlerinin mesleki benlik saygısı ve iş doyumları arasındaki ilişkiyi incelemiş ve öğretmenlerin benlik saygılarının genel olarak orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yaptıkları çalışma da öğretmenlerin yaşları ilerledikçe benlik saygısı düzeylerinin arttığını saptamışlardır.

2. Öğretmenlerin iş doyumunu düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında, iş doyumunu düzeylerinin (puanlarının), hem ölçeğin geneli hem de iki alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğu görülmüştür. Buna göre;

Kadın ve erkek öğretmenlerin, benlik saygısı düzeylerine bakıldığında ve ortalama puanlar incelendiğinde, kadın öğretmenlerin benlik saygısı düzeylerinin, erkek öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tekirgöl (2011), çalışanların benlik saygılarının yaşam mutluluğu ve iş tatmini üzerindeki etkisini incelemiş ve cinsiyetin mesleki benlik saygısı, yaşam mutluluğu ve genel iş tatmini üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını saptamıştır.

3. Öğretmenlerin benlik saygısı düzeyleri medeni durumlarına göre incelendiğinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin, medeni durumlarına (evli/bekâr) bağlı olarak benlik saygısı düzeylerinde bakıldığında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

4. Müzik öğretmenlerin benlik saygısı düzeylerine çalıştığı kurum değişkenine göre bakıldığında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Farklı okul türlerinde görev yapan öğretmenlerin benlik saygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

5. Öğretmenlerin, mesleki kıdem sürelerine bağlı olarak benlik saygısı düzeylerine bakıldığında anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. 16 yıl ve üzeri meslekte olan öğretmenlerin benlik saygı düzeyleri, 5 yıl ve daha kısa bir süredir meslekte olan öğretmenlerden daha yüksek bulunmuştur.

6. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, benlik saygısı düzeylerinde çalgı çalmaya ayırdıkları süreye göre anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Çalgı çalmaya 2-3 saat ve üstü zaman ayıran öğretmenlerin benlik saygısı düzeyleri, çalgı çalmaya zaman ayırmayan veya daha az ayıran öğretmenlerden daha yüksek bulunmuştur.

Bu bulgu, müzik öğretmenlerinin boş zamanlarını ve işten arta kalan zamanlarını müziksel etkinliklerle ve çalgılarını çalışmakla değerlendirerek kendilerini geliştirmeye çalışmalarının, mesleklerinden aldıkları doyum seviyesini ve kendilerine olan öz saygılarını bu değişkene göre artırdığı şeklinde yorumlanmıştır.

7. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, benlik saygısı düzeylerine ekonomik durumları açısından bakıldığında, anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Ekonomik durum değişkeninin öğretmenlerin benlik saygıları üzerinde herhangi bir etkisi olmamıştır.

Bilgiç de (1998), yaptığı çalışma da, ekonomik durum ile ve iş doyumunu ve benlik saygısı arasında pozitif bir ilişkiye ulaşılmış ve maaş arttıkça iş doyumunu ve benlik saygısının yükseldiğini belirtmiştir. Elde edilen bulgu bu çalışma ile paralellik göstermektedir.

8. Araştırmaya katılan öğretmenlerinin, benlik saygısı düzeylerinin eğitim durumlarına bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında yüksek lisans mezunu öğretmenlerin benlik saygısı düzeylerinin, lisans mezunu öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlardan yola çıkarak yüksek lisansını yapan müzik öğretmenlerinin kendilerini geliştirmeye ve yetiştirmeye yönelik çalışmaların ve aldıkları eğitimin benlik saygısı düzeylerini bu değişkene göre artırdığı şeklinde yorumlanmıştır.

4.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler şu şekildedir:

1. Genel olarak bakıldığında, araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeylerinin çoğunlukla olumlu olduğu ancak bunun üst düzeyde olmadığı görülmüştür. Buna göre öğretmenlerin kendilerine olan saygılarını yükseltmek için okuldaki çalışma koşullarında, verilen özlük haklarında, maaşlarında ve çalışma şartlarında iyileştirmeye gidilmesi, öğretmenlerin benlik saygılarını daha ileri düzeylere yükseltebilecek bir öneri olarak sunulabilir.

2. Araştırmada haftada 2-3 saat ve üzeri çalgı çalışan müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri, daha az çalışan veya hiç çalışmayan öğretmenlerden daha yüksek çıkmıştır. Bir diğer değişken olan eğitim durumu değişkenine bakıldığında ise yüksek lisans yapan müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri, lisans mezunu öğretmenlere oranla yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, müzik öğretmenlerinin iş dışında kalan zamanlarını kendilerini geliştirmek için yaptıkları çalışmaların, mesleklerinden aldıkları doyum düzeyini ve öz saygılarını artırdığı şeklinde yorumlanmıştır. Bu doğrultuda müzik öğretmenlerine, eğitimlerini tamamlayıp mesleğe başladıktan sonraki zaman sürecinde müzik disiplini olgusundan kopmamaları, kişisel ve mesleki anlamda kendilerini geliştirmeye devam etmeleri ve bu yöndeki isteklerinin körelmemesi için gereken desteğin çalıştığı kurum tarafından verilmesi önerilebilir. Böylelikle hem müzik eğitimi için verimli bir çalışan olacaklar, hem de kendilerini geliştirerek ilerleme fırsatı bulabileceklerdir.

3. Bu araştırmada, müzik öğretmenlerin benlik saygısı düzeylerinin farklı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği üzerinde durulmuştur. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda, burada ele alınmayan değişkenler üzerinde durulması öğretmenlerin benlik saygısı düzeylerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayabilir.

4. Çalışma Batı Karadeniz bölgesindeki devlet okullarında çalışan müzik öğretmenlerini kapsamaktadır. Farklı bölgelerde ve farklı kurumlarda da benzer çalışmaların yapılması önerilebilir. Bu çalışmalar öğretmenlerin benlik saygısı düzeylerini anlamakta daha etkili olabilir.

5. Bu çalışma müzik öğretmenlerinin benlik saygısı düzeyleri ile ilgili olarak yapılmıştır. Farklı branşlarda ve kurumlarda hizmet veren çalışanlar ile ilgili araştırmalar yapılarak karşılaştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Baloğlu, N., Karada, E., Çalışkan, N. ve Korkmaz, T. (2006). İlköğretim öğretmenlerinin meslek benlik saygısı ve doyumları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 345-358.

Bilgiç, R. (1998). The relationship between job satisfaction and personal characteristics of turkish workers. *The Journal of Psychology*, 132(5), 549-557.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (24. bs.). Ankara: Pegem Yayıncılık

Dursun, Ö. Ö., Cuhadar, C. ve Tanyeri, T. (2014). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35), 131-142.

Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler ve teknikler* (32. bs.). Ankara: Nobel Yayınevi.

Özgüven, İ. E. (2003). *Endüstri psikolojisi*. Ankara: Pdrem Yayınları.

Rosenberg, M. (1965). *Conceiving the self*. New York: Basic Books.

Şanlı, S. (2006). *Adana ilinde çalışan polislerin iş doyumunu ve tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Adana.

Tekirgöl Y. D. (2011). *Çalışanlarda mesleki benlik saygısının iş tatmini ve yaşam mutluluğu ile ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Zoroğlu, Ö. (2014). *Okul öncesi öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları, mesleki benlik saygıları ile iş doyumları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.